

Müzik dünyamızda Baba-Oğul
OSMAN ZEKİ-EKREM ZEKİ

TAHA TOROS

(İstiklal Marşı)'nın bestekarı OSMAN ZEKİ ile oğlu EKREM ZEKİ, türk Musiki Tarihinde abideleşmiş bir aileyi oluşturur. Ailenin tek kızı BERAAT ZEKİ ise zengin kültürüylü ün yapmış,hukuk dünyasında zirveye ulaşmış,Milletlerarası organizasyonlarda görev almış,Türkiyenin ilk kadın Hukuk doktorudur.

Bu kültür ve müzik ailesinin geçmişi, (Saray Müsikisi)'nde (Faslıcedit) denilen bir çığırın kurucusu olan Santuri Albay Hilmi Bey'e dayanır. Ailenin ana tara- fı, (Tercüman-ı Ahval) adındaki ilk hususi gazeteyi yayınlayan,elçilikte,idare amirliklerinde,posta nazırlığında bulunan ~~Osman Zeki Bey~~ Agah Efendi (1832 - 1885) 'ye uzanır.

Batı müzikisinin ülkemizde gelişmesinde büyük rolü bulunan ve en son İstiklal Marşı'nın bestecisi olarak müzik yaşantımıza damgasını vuran Osman Zeki Bey.1880 yılında,Üsküdar'da doğdu. Beşiktaş askerî rüştiyesinde okurken,11 yaşında,saray muzikasına alındı. Burada görev yapan yabancı müzik adamlarının yanında çalışarak,başkemancı oldu.Rütbesi Binbaşılığa yükseltildi. Daha sonra,saray muzika- sının son kademesi olan,Orkestra şefliğine atandı.

1917 yılında Orkestrasıyla Avrupa turnesine çıkarak, büyük sanat merkezlerinde konserler verdi. Osman Zeki Bey, Avrupada konser veren ilk Türktür.

Gerek son padişah,gerek son halife döneminde de saray orkestrasının şefliğini yaptı. Kurtuluş savaşının zaferle sonuçlanmasının heyecanı ve ilhamı ile (İstiklal Marşı)'nı besteledi. Osman Zeki Bey'den önce bu marş muhtelif sanatkar- lar tarafından bestelenmişti. Ne var ki Osman Zeki Bey'in bestesi Ankarada Mustafa Kemal Paşa ile arkadaşlarını çok etkiledi. Osman Zeki Ankara'ya davet edildi. Çankayada bir orkestra ile İstiklal Marşı çalındı. O günden itibaren Osman Zeki'nin bu yapıtı, Milli Marş olarak uygulamaya konuldu.

Artık Osman Zeki Çankaya'ya mal edilmiş ve Cumhurbaşkanlığı orkestrası ona kurdurulmuştu. Batı anlamı ve üslubundaki musiki'nin yurdumuzda kökleşmesini ve gelişmesini arzu eden Atatürk, Ankarada bir musiki Muallim mektebi açılma- sını önerdi. Bunun gerçekleştirilmesi Osman Zeki Bey'e verildi.

Hayatını 11 yaşından itibaren müziğe adanmış olan saray orkestra şefi, bu defa Cumhurbaşkanlığı senfonik orkestrası şefliğiyle beraber,müzik öğretmeni yetiştirmek için kurulan okulun da müdürlüğünü 1934 yılına kadar,birlikte sürdürdü.

Rahatsızlığı nedeni ile emekli olup İstanbul'a dönen Osman Zeki Bey,Modaya yerleşti. Musiki dünyamızın bu dev adamı 28.Şubat.1958 günü aramızdan ayrıldı. Cenaze töreni ilginçti,Karacaahmette toprağa verilirken,bestecisi olduğu İstik- lal Marşı çalındı.

Osman Zeki Üngör bir (Marş Babası)'ydı. Bunlardan önemli olanlardan bazıları şunlardır :

Asakir-i şahane marşı, Azm-i ümit marşı, gençlik marşı, gurur marşı, ilim marşı, Hamidiye marşı, Sultan vahdettin marşı, Türk marşı, Lise marşı, İstiklal Marşı, Yeni harfler marşı..

Zeki Üngör'ün kendi gibi müzisyen olan oğlu Ekrem Zeki, soyadı olarak, aile soyadının ilk hecesini aldı.

Babası gibi kemancı,besteci ve orkestra şefi olan Ekrem Zeki Ün,23.Ocak.1910 yı- lında İstanbulda doğdu. 6 yaşında keman'a başladı. Üstün kabiliyeti ile,14 yaşında iken,Avrupa imtihanını kazandı. Devletçe 1924-1930 yıllarında Parisde (Ecole Normale de Musique)'te okudu. Avrupanın ünlü keman profesörleriyle bir-

likte çalıştı. İlk bestesini, 18 yaşında iken, pariste yaptı. 1930 yılında Türkiye 'ye dönerek, babasının kurduğu ve müdürlüğünü yaptığı, Ankara müzik Öğretmen okulunda öğretmenliğe başladı. Aynı zamanda, Cumhurbaşkanlığı Orkestrasında görev aldı. Daha sonra İstanbul Belediyesi konservatuarında keman hocası oldu. Öğrenci orkestrası kurarak şefliğini üstlendi. Yurtiçi ve Yurtdışı konserler verdi.

Ekrem Zeki Ün'ün eğitimciliği yanında, iki özelliği vardı. Türk Halk musikisi motiflerinden yararlanarak batı uslubi ile ilginç besteler yaptı ve babası gibi başarılı marşlar besteledi. Bunlardan en tanınmışları :

Ankaradan doğdu gün,
öğün Türk oğlu öğün.

sözleri ile başlayan (Ankara Marşı) ile,

Tarihe sığmayan şanlar Türk'ündür.

sözleri ile başlayan (29 Ekim Marşı)'dır.

Ekrem Zeki Ün'ün Atatürk ile ilgili marşı da vardır.

Ünlü müzisyenimiz, özellikle Yunus Emre başta olmak üzere, Karacaoğlan, Dadaloğlu gibi halk ozanlarından ve Köroğlu ile Kozanoğlu gibi türkülerden etkilendi. Yöresel oyun türkülerinde onun işlediği konular arasındaydı.

Ekrem Zeki Ün'ün eşi de, tanınmış bir piyanist olan Verda Üngördür.

Ekrem Zeki Ün , 1987 yılında İrlandanın Dublin şehrinde öldü. Uçakla getirilen na'aşı, Karacaahmette aile kabristanında toprağa verildi.

Ailenin ilk çocuğu ve tek kızı Beraat Üngördü. Dame de Sion'dan sonra, Hukuk Fakültesini 1978 yılında birincilikle bitiren Beraat Zeki, burada doktora yaptı. Türkiye'nin ilk kadın hukuk doktoru oldu. Uzun süre üstlendiği bu meslekteki derin bilgisi, Milletlerarası hukuk dünyasında büyük takdir gördü. Milletlerarası muhtelif hakem mahkemesine Türk ajanı olarak seçildi. Fransız - Türk hakem mahkemesinde başarılı hizmetler verdi. Bu çalışmalarını yanında eğitimci yönünün ağır basmasıyla, Erenköy kız lisesinde, 25 yıl Fransızca hocalığı yaptı. Eğitimciliğini şefkat duyguları ile sürdüren Beraat Üngör , yüzlerce kültürlü genç kızlarımızın yetişmesini sağladı.

Beraat Üngör, bir idealistti. Bütün yaşamı hizmet ve kültür dağıtımını ile geçti. Türk kadınlığına şeref veren bir görevi de, Dünyanın ünlü bir kadın organizasyonu olan soroptimist teşkilatının Avrupa konseyi İkinci Başkanlığıydı. Kadınlığı yüceltmeyi, dünya kadınları arasında dostluğu pekiştirmeyi amaçlayan bu kuruluşun ikinci başkanlığına seçilmesi, Türk kadınlığını şerefleştirmişti.

Kişiliği, bir eski zaman hanımefendiliğini bütün bütün nitelikleriyle dopdolu olan Beraat Üngör, 22 Aralık 1995 günü, ışıklı gözlerini kapadı.

